

CASA ȚĂRĂNEASCĂ ÎNALTĂ DIN NORDUL OLTENIEI[♦]

Anca CEAUȘESCU*

Abstract: The rural high house (house with two floors, house with floor, high house) in hilly and mountainous region from Northern Oltenia has developed since 19th Century. It has its own characteristics resulting from adaptation to the shape of the land, the natural environment, the historical and socio-economic conditions. Generally, the rural house of this area looks like a building with basement and first floor. Downstairs, in the socket, the house has one or two large rooms used as a cellar or storage, and upstairs is the main living space whose planning had the same trend as that of low houses.

Keywords: Northern Oltenia, traditional architecture, rural high house, human paysage.

În viața omului casa ocupă un loc esențial, determinat de multitudinea funcțiilor sale: loc de adăpost, spațiu de desfășurare a activităților casnice, de întrunire a membrilor familiei, de însușire și transmitere a experienței generațiilor anterioare, de adoptare a unor norme de conduită morală și etică. Adaptată la natura mediului înconjurător, locuința este, în același timp, expresia logice constructive a țăranelui, a măiestriei și ingeniozității acestuia, a convingerilor sale în ceea ce privește arta frumosului.

Forma dominantă, obișnuită, pentru țara noastră este casa dezvoltată pe orizontală. Însă, în regiunile de deal și de munte s-a dezvoltat tipul locuinței înalte (casa cu două caturi, casa cu etaj, casa înaltă). În domeniul arhitecturii populare românești acest tip de casă are o apariție relativ târzie. Ea datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o mai mare dezvoltare având-o în jumătatea de nord a Olteniei și a Munteniei, unde are un caracter arhitectural unitar, în Moldova și în Dobrogea. Mult mai veche este în județul Gorj, unde a fost răspândită și anterior secolului menționat. Casele de acest gen se răspândesc către sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor și în alte regiuni ale țării,

---

[♦] articolul face parte din proiectul de cercetare nr. II/8 *Cultură populară și dinamica mentalităților în sud-vestul României*, inclus în programul de cercetare al Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu Ploșor”, Craiova, *Structuri sociale, elite și norme în comunitățile locale din sud-vestul României în secolele XVI-XX*.

* cercetător științific III dr. în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu Ploșor”, Craiova. E-mail: anceausescu@yahoo.com

cu precădere în Hunedoara, Țara Hațegului, Țara Oltului, unele zone din Munții Apuseni, Valea Jiului, Țara Bârsei, Mărginimea Sibiului¹.

Locuințele înalte se întâlnesc mai mult în zonele de deal și de munte, cu relief accidentat. Explicația conform căreia dezvoltarea lor aici este rezultatul adaptării la condițiile mediului natural este doar parțial justificată, deoarece nu peste tot unde aveam un relief accidentat există astfel de construcții. Mai mult decât atât, case înalte au apărut și în regiuni cu relief plat, ca de pildă în zona netedă a Hunedoarei și în Țara Hațegului.

Într-adevăr, în zonele deluroase și de munte, cu teren accidentat, constructorul român a recurs, pentru rezolvarea acestei situații, la ridicarea de socluri, cu înălțimi inegale pe toată întinderea lor. Pornită de la această necesitate, construirea de socluri înalte a fost determinată și de nevoia măririi spațiului folosibil, mai ales în regiunile cu o pondere mare a ocupațiilor pomicole și viticole. Aici, în soclul caselor țărănești au fost amenajate pivnițe pentru păstrarea rezervelor de hrană. Astfel, arhitectura rurală a fost adaptată muncii țaranului, „arătând perfect relațiile care există între scopul utilitar și formele cele mai adecvate acestui scop”².

Însă, apariția și dezvoltarea caselor cu două caturi trebuie pusă și în legătură cu îmbunătățirea condițiilor pentru desfășurarea activităților casnice și de odihnă, atât în interior cât și în exterior, fenomen întâlnit și în alte părți ale Europei³. Valer Butură menționează că acest tip de casă, frecvent în zona subcarpatică din sudul Meridionalilor, s-a dezvoltat din planurile tradiționale pe un rând, din case cu cămară sau din planul caselor cu tindă și două sau trei încăperi⁴.

În regiunile deluroase din nordul Olteniei, casa țărănească are caracteristici proprii, rezultate din adaptarea la forma terenului, la condițiile mediului natural înconjurător, la condițiile istorice și social-economice. Simțul practic realist și concepțiile artistice ale țaranului au imprimat casei o înfățișare pitorească și un pronunțat caracter autohton. Zona colinară a Olteniei se remarcă printr-o arhitectură a lemnului de o rară frumusețe, cu forme arhitectonice remarcabile dar și diferite, astfel încât nicio casă nu este copia alteia. Ca în orice ținut românesc, și aici „arhitectura rurală ni se înfățișează ca un imens dicționar al logicii constructive a omului, creator de forme abstracte și expresiuni plastice explicabile prin evidente legături cu pământul și clima, materialul și tehnica”⁵.

Dacă în vremuri îndepărtate, casele înalte din Mehedinți și Gorj erau construite în întregime din lemn, în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea acest material de construcție se menține numai la nivelul etajului. Parterul este construit

---

¹ Paul Petrescu, „Locuința” în *Arta populară românească*, București, Meridiane, 1981, p. 28; Ion Vlăduțiu, *Etnografie românească*, București, Editura Științifică, 1973, p. 167.

² Victor Smigelschi, „Contribuțiuni la studiul arhitecturii rurale” în Gheorghe Săsărman (coord.), *Gândirea estetică în arhitectura românească în a doua jumătate a secolului XIX și prima jumătate a secolului XX*, București, Meridiane, 1983, p. 166.

³ Valer Butură, *Etnografia poporului român*, Dacia, Cluj-Napoca, 1978, p. 97.

⁴ *Ibidem*, p. 95.

⁵ Victor Smigelschi, *op. cit.*, p. 165.

din piatră de carieră sau din amestec de piatră și cărămidă, îmbrăcând forma unui soclu masiv, cu înălțimi de 1-1,5 m. În Vâlcea, într-o primă etapă de înălțare a soclului, acesta rămânea compact, zidit⁶. Peste soclu se așează rama de bază a casei, formată din patru tălpi de lemn, groase până la 80 cm, ce pot fi trunchiuri de copac, întregi, sau lemne cioplite în forme regulate. Tălpile sunt încheiate la colțuri prin îmbinări „rotunde”, „drepte” sau „în coadă de rândunică”.

Din cercetările noastre de teren putem spune că în județul Vâlcea există și case cu parterul construit după o metodă romană, din piatră sau cărămidă, folosindu-se, ca liant, varul cald (fig. nr. 1).

Fig. nr. 1 Casă înălțată pe soclu de cărămidă – sat Tisa, orașul Băile Olănești, jud. Vâlcea (foto 2012)

În general, casa din aceste ținuturi are înfățișarea unei clădiri cu parter și etaj. Ca toată arhitectura noastră țărănească, și aici, după cum spuneam, este reflectată legătura cu spațiul natural. Așa cum nota Constantin Joja, arhitectura noastră țărănească este „un rezonator în spațiu... este ponderată dar de cea mai mare claritate expresivă... este acceptarea valorificării exacte a materialului. Este spiritul de geometrie modelat de spiritul de finețe, este clasicismul opus pitorescului. Este arhitectura relației perfecte între detaliu și întreg, a proporțiilor complexe, a armoniilor complexe și simple în alb și gri. Este aspirația spre liniște, spre seninătate, spre omenie, modestie...”⁷.

⁶ Georgeta Stoica, Ion Vlăduțiu, Elena Secoșan, Paul Petrescu, *Arta populară din Vâlcea*, Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă, Vâlcea, 1972, p. 64.

⁷ Constantin Joja, *Arhitectura românească în context european*, București, Editura Tehnică, 1989, p. 9.

La parter, în soclu, casa are una sau două încăperi spațioase folosite ca pivniță sau depozit. Acestea sunt ridicate, de regulă, cu câteva trepte deasupra terenului. Intrarea în pivniță este situată, în cele mai multe cazuri, pe fațada lungă a casei sau, în alte situații, pe una din fațadele scurte. În Vâlcea, pe soclul înalt se dezvoltă o prispă numită sală, la care accesul se face pe o scară de piatră sau de lemn, amplasată fie pe fațada lungă, fie pe cea scurtă⁸. Sala este închisă de balustradă. La casele mai dezvoltate, la parter, alături de încăperea destinată pivniței, este amenajată și o cameră de locuit folosită, de obicei, ca bucătărie. Atât aceasta, cât și pivnița au intrări spre fațadă.

Locuința propriu-zisă se găsește la etaj. Planul acesteia a urmat aceeași evoluție cu cel al caselor joase, dezvoltându-se de la una la două, trei sau mai multe încăperi, în funcție de puterea financiară a proprietarului. Funcționalitatea încăperilor este și ea similară casei dezvoltate pe orizontală: tindă și odaia de locuit, în cazul casei cu două camere, tindă, odaia de locuit și odaia curată, pentru casa cu trei încăperi. Instalațiile pentru încălzit (vatra și soba oarbă) ocupă aceleași poziții ca în cazul casei dezvoltate pe un singur rând.

Casele cele mai vechi cu două caturi au câte o încăpere la fiecare nivel. Exemplare de acest gen sunt, însă, extrem de rare. Caracteristic etajului și cu cea mai mare răspândire este, însă, planul cu două încăperi de dimensiuni egale și intrări separate. În față, camerele au o prispă prin care se permite accesul la etaj și în fiecare încăpere. Și la casele înalte, asemănător celor joase, prispa poate fi parțială, plasată, de obicei, în dreptul tindei, sau poate ocupa întreaga fațadă a casei (fig. nr. 2). În multe cazuri, aceasta ocupă și una din părțile laterale ale locuinței sau chiar ambele. Uneori, prispă se află și la nivelul parterului (fig. nr. 3).

Fig. nr. 2 Casă înaltă din satul Tisa, orașul Băile Olănești, jud. Vâlcea (foto 2012)

⁸ Georgeta Stoica, Ion Vlăduțiu, Elena Secoșan, Paul Petrescu, *op. cit.*, p. 64.

Fig. nr. 3 Casă cu foișor și prispă la ambele caturi din com. Nicolae Bălcescu, jud. Vâlcea. Muzeul în aer liber de la Bujoreni (după Andrei Pănoiu, 1977)

La unele case din Gorj, prispă, dezvoltată la nivelul etajului, numită local sală, are dimensiuni mai mari, fiind special amenajată pentru desfășurarea anumitor activități casnice și pentru a permite dormitul pe timp de vară (fig. nr. 4)⁹.

Fig. nr. 4 Casă cu sală de dimensiuni mai mari, special amenajată pentru lucru și dormit în anotimpul călduros din Bărbătești, județul Gorj, anul 1928 (după Tache Papahagi, 1934)

⁹ Tache Papahagi, *Images d'ethnographie roumaine*, Tome troisième, București, 1934, p. 95.

Accesul la etaj, la casele vechi, se face printr-o scară care poate fi înzidită sau plasată în exterior. În ultima situație, scara poate fi situată, de obicei, pe una din fațadele înguste și apărată de ploaie de prelungirea acoperișului (streașină) așa cum este cazul casei Cumpănașu din satul Bărbătești, Gj, construită în anul 1832¹⁰. În alte variante, scara de acces la etaj este prinsă în compoziția generală a prispei, dispusă pe trei fațade ale casei, așa cum o găsim la casa Beuran din Curtișoara, construită la începutul secolului al XIX-lea¹¹. La unele case cu parter zidit, scara se găsește pe fațada principală, alipită prispei, urcând la etaj într-un mic balcon.

Pereții locuinței de la etaj sunt construiți, în general, din bârne de stejar așezate în cununi orizontale, încheiate în sistemul Blockbau¹², sau din paiantă. Lemnul de fag sau de stejar a fost utilizat într-o proporție destul de mare, vreme îndelungată, la construcția locuințelor, în timp ce alte materiale precum piatra sau cărămida erau foarte puțin întrebunțate. Ion Ionescu de la Brad menționează, pentru jumătatea secolului al XIX-lea, că în județul Mehedinți „materialul din care sunt făcute casele este, în cea mai mare parte, lemnul”¹³. Autorul remarcă în continuare, pentru aceeași perioadă de timp, numărul mic al caselor cu două caturi mehedințene, respectiv 424, comparativ cu 36.870 case cu un cat¹⁴. De fapt, aici primele case „la două rânduri” au apărut în Vârciorova, după 1880¹⁵.

Case cu etaj, se întâlnesc și la sud de Dunăre în Bulgaria, Iugoslavia, Albania. Ceea ce le diferențiază, însă, de casele oltenești este funcționalitatea parterului, care în sudul Peninsulei Balcanice este folosit ca grajduri sau adăposturi pentru animale¹⁶. Pe măsură ce înaintăm spre nordul peninsulei, acesta servește, ca și în cazul locuințelor oltenești de acest gen, drept depozit pentru alimente.

Formele cele mai variate și mai spectaculoase ale casei înalte sunt cele construite în întregime din lemn. După cum constată Paul Petrescu, „farmecul caselor înalte construite în întregime din lemn, poate greu de definit este dat, în primul rând, de succesiunea de jos până sus a aceluiași cununi de bârne orizontale, oferind o ritmicitate aproape incantatorie pe vaste suprafețe verticale”¹⁷.

---

¹⁰ Grigore Ionescu, *Arhitectura populară românească*, București, Editura Tehnică, 1957, p. 52.

¹¹ *Ibidem*, p. 55.

¹² De fapt, arhitectura populară românească se înscrie în marea arie a arhitecturii nordice europene care include ținuturi începând cu Scandinavia, bazinul Mării Baltice și nordul Rusiei până la arii apreciabile din lanțul muntos al Carpaților, Alpilor și Pirineilor. Dar, construcțiile din lemn românești prezintă o oarecare originalitate în comparație cu altele de acest gen din Europa, originalitate care este dată de coexistența în cuprinsul unei singure clădiri a lemnului, pietrei și a lutului (Paul Petrescu, *Locuința...*, p. 11-12).

¹³ Ion Ionescu de la Brad, *Agricultura română în județul Mehedinți*, București, Imprimeria Statului, 1868, p. 151.

¹⁴ *Ibidem*, p. 153.

¹⁵ Monica Budiș-Dancău, *Particularități ale gospodăriei și locuinței în zona subcarpatică a Olteniei*, în „Oltenia. Studii și comunicări. Seria etnografie”, 1974, p. 42.

¹⁶ Ion Vlăduțiu, *op. cit.*, p. 168.

¹⁷ Paul Petrescu, *Locuința...*, p. 23.

Acest tip de case, cu ambele caturi construite din lemn, cu prispe largi formate din stâlpi de lemn, atât la parter cât și la etaj, sunt specifice Gorjului. Catul de jos al caselor înalte vechi este întotdeauna o pivniță, iar etajul cuprinde camerele de locuit, în fața cărora se întinde prispa, mărginită de stâlpi și pridvor frumos decorat. Iată cum descrie Viorica Stolojan Munteanu decorul pridvorului unei case tradiționale din Bumbești – Jiu: „Stâlpii pridvorului mai ales fasonați în patru muchii sunt crestați în scărițe, romburi, brăduți, motive geometrizzate, în timp ce pâlmarul pridvorului este transformat într-o dantelă de lemn cu flori, frunze, inimioare”¹⁸.

Se pare că aceste case, cu parterul din lemn, au derivat din specificul construcțiilor viticole. Andrei Pănoiu consideră că „locuința cu etaj din vatra satului dezvoltă forme pe care le dețin și pivnițele cu conac din dealurile cu vii”¹⁹. În Gorj, rezolvarea diverselor necesități precum păstrarea vinului, a țuicii, ținând cont de faptul că viile și livezile cu pomi fructiferi se cultivau până sub munte, departe de gospodăria din vatra satului, a determinat construirea pivnițelor, legate sau nu de casa locuită. Destul de numeroase pe crestele dealurilor gorjene, acestea căpătau forma unor adevărate sate, ca cele din dealurile Bălăneștilor, Voiteștilor, Glodenilor, Copăcioasei etc.²⁰ Aici, alături de pivnițele din lemn dezvoltate pe orizontală, cu una sau două încăperi, tot atât de răspândite erau și cele cu etaj, cu nivelul superior servind drept locuință (fig. nr. 5). Construite din bârne masive de stejar, cioplite sau necioplite, pivnițele cu etaj apar ca o suprapunere a două elemente parter, cu partea superioară înconjurată de prispe²¹. Astfel de construcții se întâlnesc și în vatra satului sub numele de casă înaltă, diferite între ele, ca înfățișare, în funcție de amplasarea scării de acces la etaj: „Rezolvările raportului scării față de foișor vor genera tipuri locale de locuințe, caracteristice zonei subcarpatice, rezolvări pe care arhitectura de zidărie le-a transpus în realizarea logiilor sau foișoarelor, întâlnite atât de des la conacele și locuințele boierești, la culele din Mehedinți, Gorj, Vâlcea, la foișoarele caselor mănăstirești de peste tot”²². Astfel de locuințe devin tot mai numeroase începând cu deceniul 3 al secolului al XIX-lea²³.

---

¹⁸ Viorica Stolojan Munteanu, *Bumbești – Jiu. Monografie*, Târgu Jiu, Ed. „Rhabon”, 2003, p. 250-251.

¹⁹ Andrei Pănoiu, *Arhitectura tradițională gorjeană (sec. XVII-XX)*, Tg. Jiu, Editura Centrului Județean al Creației Gorj, 1996, p. 126.

²⁰ Idem, *Din arhitectura lemnului în România*, București, Ed. Tehnică, 1977, p. 71.

²¹ *Ibidem*, p. 77.

²² *Ibidem*.

²³ Andrei Pănoiu, *Arhitectura tradițională gorjeană...*, p. 126.

Fig. nr. 5 Locuință pe pivniță din zona centrală și de nord a județului Gorj. Muzeul viticulturii și pomiculturii din Golești (după Andrei Pănoiu, 1977)

Case înalte exclusiv din lemn se întâlnesc și în Vâlcea dar în număr redus, aici fiind situate, mai ales, pe Valea Oltețului, în vecinătatea județului Gorj.

La casele din lemn mai noi, pereții locuinței de la etaj sunt tencuiți.

În spațiul oltenesc, cu precădere în zona văii Jiului și a Oltului, Grigore Ionescu menționează, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, o formă interesantă de locuință și, totodată, ciudată – cum o numește autorul – însă pe cale de dispariție²⁴. Este vorba de locuința formată din două perechi de case înalte, una de dimensiuni mai mari, cu trei camere, cealaltă mai mică, formată din două încăperi, cele două case fiind legate între ele printr-un fel de punte asemănătoare, ca formă, cu prispele caselor cu care fac corp comun. Existența acestei punți de legătură poate fi explicată prin ocupația proprietarului, cea de confecționar de frânghii, meserie care necesită, pentru împletirea firelor de cânepă, un spațiu lung și adăpostit²⁵. Pe de altă parte, ea favoriza circulația între locuință și construcțiile anexă ale acesteia.

Un rol important în fizionomia locuinței țărănești înalte din nordul Olteniei l-a jucat „cula”. Paul Petrescu subliniază legătura foarte strânsă între casa înaltă de lemn țărănească din Oltenia și Muntenia și cea de zid boierească de tipul culei, menționând că acele case țărănești din subzona Țiclenilor din Gorj, precum și cele de pe văile Motrului, Amaradiei și Oltețului au multe elemente comune cu modelele boierești, fiind, din multe puncte de vedere, replici ale acestora²⁶.

²⁴ Grigore Ionescu, *Arhitectura populară românească*, București, Ed. Tehnică, 1957, p. 55.

²⁵ *Ibidem*, p. 61.

²⁶ Paul Petrescu, *Locuința*, ..., p. 28.

În ceea ce privește construcțiile boierești de tipul culei, acestea au apărut din necesități de refugiu și apărare ale unor familii înstărite, dar și pentru ca acestea să poată supraveghea tot ce se întâmplă în jurul lor. În țara noastră există în ținuturile din sud, cuprinse între Carpați, Dunăre și Olt, cu extindere și în Argeș dar și în lumea balcanică de unde, de fapt, a fost împrumutat modelul lor. Planul culilor includea elemente de fortificație care să nu permită accesul străinilor și, în același timp, să ofere spații sigure de adăpost pentru oameni și avutul lor: zidul puternic al parterului, care închidea ușa de acces la etaj, pivnița prevăzută cu ferestre mici, scara de acces la etaj apărată.

Se pare că țărani au adaptat aceste construcții la necesitățile proprii, menținând, la etaj, planul obișnuit pentru locuințele joase dar micșorând, în schimb, dimensiunile clădirii²⁷. Elementele de apărare au fost menținute, însă, până la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului următor, când încep să dispară. S-au păstrat fie spațiile mici de tragere cu pușca, cum este cazul casei Tătucilor din Cernavârfu – Mehedinți, fie scara interioară de lemn. Ceea ce, însă, conferă individualitate casei înalte țărănești este diferența de materie primă utilizată, priceperea constructorului țaran și, mai ales, concepția estetică a acestuia (decorul). Locuințele de acest tip au aparținut, inițial, păturii chiaburești fiind preluate, ulterior, de țărani moșneni care dețineau o pondere semnificativă în nordul Olteniei și aveau o putere economică mai mare.

Necesitatea apărării, impusă de viața nesigură din orânduirea feudală, a fost, acum, în secolul al XIX-lea, înlocuită cea de depozitare a rezervelor de hrană și a uneltelor. Casele cu două nivele se mențin tocmai datorită avantajului pe care-l prezintă pivnița.

La casele înalte, dar și la cele joase, meșterii populari au adăugat un element de plan complementar, util locuinței – *foișorul*. Casa cu foișor este, după cum spune Grigore Ionescu, forma cea mai interesantă și originală de locuință înaltă, caracteristică regiunilor deluroase²⁸. O mai mare răspândire o are în arhitectura populară vâlceană. Născut din nevoia de a apăra accesul în casă, foișorul se constituie într-un element organic legat cu corpul clădirii. La casele românești vechi, el este amplasat în partea stângă a locuinței, în fața intrării în tindă.

Mai târziu, la casele cu trei camere de la sfârșitul secolului al XIX-lea, foișorul este plasat simetric, la mijlocul fațadei²⁹. În dreptul său, prispa înaintează spre curte cu o lățime aproximativ egală cu lățimea casei (1,5 – 2 m). De fapt, foișorul, ca spațiu semiadăpostit, s-a dezvoltat pe baza prispei, care avea unele dezavantaje. Fiind adăpostită numai sub prelungirea streșinii, aceasta nu era apărată destul de bine împotriva fenomenelor naturale, iar din cauza lățimii mici nu permitea desfășurarea anumitor activități casnice. Există și situații când casele înalte nu au prispă. În acest caz foișorul apare lipit direct de fațadă, în dreptul tindei³⁰ (fig. nr. 6).

²⁷ Paul Stahl, *Planurile caselor românești țărănești*, Sibiu, 1958, p. 49.

²⁸ Grigore Ionescu, *Arhitectura românească: tipologii, creații, creatori*, București, Ed. Tehnică, 1986, p. 17.

²⁹ Paul Stahl, *Locuințele țărănești cu două caturi la români*, în SCIA, nr. 3-4, 1957, p. 38.

³⁰ Idem, *Planurile caselor...*, p. 51.

Fig. nr. 6 Casă cu foișor, fără prispă din Stoenеști, jud. Vâlcea. Muzeul în aer liber de la Bujoreni (după Andrei Pănoiu, 1977)

Apariția foișorului este legată de condițiile naturale ale zonei, în special cele climatice, în anotimpul călduros, acesta suplinind rigiditatea încăperilor închise³¹. Foișorul a preluat, în anotimpul cald, o parte din cerințele activităților casnice, îndeosebi cele de prelucrare a fibrelor textile. Aici este instalat războiul de țesut, fixat de stâlpii și de balustrada acestuia, o masă și scaune³². Este un loc potrivit și pentru odihnă dar și pentru supravegherea gospodăriei. Prin urmare, foișorul mărește și completează spațiul locuit, stabilind o legătură între încăperile închise și curtea cu anexele gospodărești. Acoperișul acestuia este legat de cel general al casei, fiind sprijinit pe stâlpi.

Alături de foișor se află scara de acces la etaj. Aceasta este acoperită printr-o prelungire a streșinii, de cele mai multe ori ondulată și ușor lăsată³³. Sub foișor se află gârliciul, închis, în față, printr-o ușă de șipci încrucișate în unghi drept. Uneori, acesta se întinde sub toată prispa etajului³⁴.

Foișorul, ca element de plan complementar, se găsește atât la casele joase, cât și la cele înalte. La casele din a doua categorie este mult mai dezvoltat, ajungând la 16, chiar 20 m², fiind, de cele mai multe ori, închis cu geamuri. Prin acest aspect, el preia funcțiile sacșaielor de la vechile case boierești³⁵. Foișorul

³¹ Paul Petrescu, *Arhitectura țărănească în lemn din România*, București, Meridiane, 1974, p. 40.

³² Ionuț Dumitrescu, *Casa tradițională cu foișor din Vâlcea*, în „Buridava”, nr. 7, 2009, p. 248.

³³ *Ibidem*, p. 249.

³⁴ Paul Stahl, *Locuințele țărănești...*, p. 37.

³⁵ Ionuț Dumitrescu, *op. cit.*, p. 250.

este mărginit de stâlpi de lemn și balustradă, elementele cele mai frumos decorate, unde se desfășoară simțul estetic și priceperea meșterilor populari în arta lemnului.

O altă variantă, mai puțin înaltă decât tipurile descrise anterior, este casa cu pivnița săpată adânc în pământ. Practic, casa este aproape jumătate îngropată în pământ. Nivelul de sus este situat la o înălțime mai mică față de sol (cca 1 m) schimbând, astfel, aspectul fațadei. Foișorul este situat la o înălțime care să, permită amplasarea ușei pivniței și adăpostirea gîrligiului, adică la o înălțime egală cel puțin cu înălțimea unui om. În acest fel, podeaua foișorului devine mai înaltă ca prispa³⁶.

Așadar, casa țărănească înaltă, specifică regiunilor deluroase din nordul Olteniei, construită fie din necesitatea adaptării la forma terenului, fie din motive economice, prin prisma ocupațiilor din zonă, cu precădere viticole, are caracteristici proprii care o diferențiază de casele oltenești țărănești din regiunea de câmpie.

---

³⁶ Paul Stahl, *Locuințele țărănești...*, p. 40.